

İLSAM YAYINLARI
EDİTÖRLÜ KİTAP BÖLÜM YAZARLIĞI DAVETİ

“YAPAY ZEKÂ, TOPLUM VE DİN”

Editörler:

Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU, *Ankara Üniversitesi*
Fadime APAYDIN, *University of California, Riverside*

Yayın için Geçici Son Tarihler

Özet Gönderimi	30 Haziran 2025
Özet Kabul Bildirimi	03 Temmuz 2025
Tam Metin Gönderimi	15 Eylül 2025
Gözden Geçirilmiş Tam Metin Gönderimi (Düzeltilmeler)	15 Ekim 2025
Kitabın Basımı	15 Aralık 2025

Değerli bilim İnsanları ve araştırmacılar,

Bireyler ve toplumların yaşamını dönüştürmekte olan en önemli teknolojik gelişmelerden biri olarak Yapay zekâ (YZ), yalnızca ekonomik ve politik sistemler üzerinde değil dini inançlar, ritüeller, teoloji, etik ve ruhani deneyimler üzerinde de derin etkiler yaratmaktadır. Zira YZ dini uygulamaları otomatikleştiren robotik rahiplerden kutsal metinlerin dijital analizine, ibadet ritüellerinin sanal ortamlarda icrasından dini liderlerin YZ tarafından taklit edilmesine kadar geniş bir yelpazede din ile etkileşime girmektedir. Bu etkileşimin tetiklediği dönüşüm, yalnızca teknolojik bir ilerleme değil, aynı zamanda dinin anlamı, pratiği ve toplumsal işlevleri üzerinde de

köklü değişikliklere yol açmakta; dinî kimliklerin, otoritenin ve kutsallığın yeniden inşasını mümkün kılmaktadır.

YZ'nin dinî ve toplumsal alana etkileri üç ana boyutta belirginleşmektedir:

Teolojik ve ontolojik boyut: YZ'nin gelişimi, insanın Yaratıcı karşısındaki konumunun yanı sıra yaratılış, bilinç ve kutsallık gibi temel dini kavramları yeniden sorgulamaya açmaktadır.

Etik ve toplumsal boyut: YZ'nin karar verme kapasiteleri, özerklik ve ahlaki sorumluluk gibi konular, dini ve toplumsal etik kuramlarının güncellenmesini gerektirmektedir. Örneğin, otonom sistemlerin eylemlerinden kimin sorumlu olacağı hususu, yeni etik tartışmalara kapı aralamaktadır.

Ritüel ve pratik boyut: YZ destekli ibadet pratikleri, sanal hac/hacılar, dijital vaazlar ve YZ ile yönlendirilen topluluklar gibi hususlar ibadet/ritüel biçimlerinin dijitalleşmesini hızlandırmaktadır.

Söz konusu boyutlarıyla hem bireysel hem de toplumsal alanla etkileşime giren YZ, bir yandan küresel bilgi ağları ve algoritmik sistemler aracılığıyla dini söylemlerin yayılma biçimlerini değiştirip yeni “dijital dindarlık” biçimlerinin ortaya çıkmasına katkıda bulunurken; diğer yandan, özellikle etik sınırlarının belirsizliği nedeniyle, dini metinlerden ve öğretilerden beslenen normatif ilkelerle çatışma potansiyeli taşımaktadır.

Bu itibarla, siz değerli bilim insanları ve araştırmacılar YZ ve din arasındaki ilişkiye bütüncül ve eleştirel yaklaşımlara; YZ'nin dini inançlar, kurumlar, pratikler ve bireyler üzerindeki etkilerine; dinlerin YZ teknolojilerine yaklaşımlarına ve YZ-din etkileşiminin sosyo-kültürel, etik, felsefi ve ontolojik boyutlarını inceleyen özgün ve disiplinler arası katkılara ev sahipliği yapmayı hedefleyen bu kitap projesine katkı sunmaya davet ediyoruz.

Kitabın Kapsamı

Aşağıdaki konu başlıkları, katkıda bulunmayı düşünen bilim insanları ve araştırmacılar için yol gösterici bir çerçeve sunmakta olup bu liste dışındaki özgün ve yenilikçi konu önerileri de memnuniyetle değerlendirmeye alınacaktır. Bu tür öneriler için lütfen editörler veya İLSAM kitap bölümü ile irtibata geçiniz.

KONU ÖNERİLERİ

Felsefî ve Teolojik Perspektifler

YZ ve Tanrı Tasavvuru
YZ ve Özgür İrade
YZ ve Her Şeyi Bilen Tanrı
YZ ve Kötülük Problemi
YZ, Dijital Ölümsüzlük ve Sonsuz Hayat
YZ ve Posthümanist Teolojiler
YZ ve Panenteizm/Panteizm
YZ ve İslami Etik Perspektifleri
YZ ve Robotik Üzerine Yahudi Etik Tartışmaları
YZ, Bilinç ve Karşılıklı Bağlılık Üzerine Budist Perspektifler
YZ Çağında Hristiyan Eskatolojisi
YZ Simülasyonları ve Hindu Maya (Yanılsama) Anlayışı
Yerli Ruhsallıklar ve Teknolojik Animizm
YZ ve Kutsal Metinlerin Yorumu
YZ ve Kutsal Metin Korunumu
YZ ve İlâhi Vahiy
YZ ve Dini Dil ve Anlam
YZ, Metafizik, Ontoloji ve Kutsallık Deneyimi
YZ ve Teolojik Epistemoloji
YZ ve Dinî Deneyimlerin Geleceği
YZ, Teknoloji ve Dinin Uyum Süreci

Disiplinler arası Yaklaşımlar

YZ ve Din Eğitimi
YZ, Nörobilim ve Dinî Deneyim
YZ, Çevre Etiği ve Din
YZ, Uzay Keşfi ve Dünya Dışı Yaşam Teolojisi
YZ-Din Etkileşimlerinin Dijital Etnografisi
YZ, Büyük Veri ve Din Araştırmaları Yöntemleri
YZ, Irk, Sınıf, Cinsiyet ve Din
YZ, Postkolonyal Perspektifler ve Din
YZ ve Dijital Tanrısallıklar
YZ ve İnsan Eliyle İnşa Edilmiş Tanrılar
YZ ve Kıyamet Anlatıları
YZ, Medya ve Dinî Söylem
YZ, Psikoloji ve Dinî Tutumlar
YZ ve Dini Sanat
YZ, Popüler Kültür ve Dinî Temalar
YZ, Mimarlık ve Kutsal Mekânlar
YZ, Yapay Yaşamlar ve Dinî Anlamlar
YZ, Oyunlar ve Dinî Hikâye Anlatımı
YZ, Kültürel Miras ve Din
YZ, Dilsel Çeşitlilik ve Kutsal Metin Çevirisi
YZ ve Dinî Mimari Tasarımı
YZ ve Bilim-Din Diyalogları
YZ, Ekonomi ve Din
Algoritmik Otorite ve Kutsal Metinler

Etik, Hukuk ve Toplumsal Dinamikler

YZ ve Dinî Etik
YZ ve Algoritmik Adalet
Sorumlu YZ Yönetimi ve Dinî Değerler
YZ ve İnsan Onuru
YZ ve Dinî Radikalleşme
YZ, Göç ve İnanç Toplulukları
YZ ve Din-Devlet İlişkilerinin Dönüşümü
YZ, Mahremiyet ve Gözetim
YZ, Dijital Diriliş ve Transhümanizm
YZ'nin Hukuki Statüsü ve Dinî Kurumlar
YZ ve Dinî Azınlık Hakları
YZ, Teknolojik Uyum ve Dinî Hukuk
YZ ve Dinî Otoritenin Dönüşümü
YZ ve Dini Azınlıkların Dijital Temsili
YZ ve Dinî Hoşgörü
YZ, Toplumsal Cinsiyet ve Din
YZ, İnsan Hakları ve İnanç Özgürlüğü
YZ, İklim Krizi ve Dinî-Etik Sorumluluklar

Ritüel, İbadet ve Dinî Uygulamalar

YZ ve Dinî Hizmetlerin Dijitalleşmesi
YZ ve Sanal İbadet Pratikleri
YZ ve Manevi Danışmanlık
YZ ve Dinî Müzik
YZ ve Dinî Ritüellerin Evrimi
YZ ve Dinî Tutumlar
YZ ve Dua Deneyimleri
YZ ve Kutsal Mekânların Dijital Dönüşümü
YZ ve Dinî Bilgi Yönetimi
YZ ile Katılımcı Dinî Deneyimler
YZ ve Dinî Yapay Kişilikler

• DETAYLAR

Kitabın, Üniversiteler Arası Kurul Başkanlığı (ÜAK)'nın Doçentlik Başvuru Şartlarında belirttiği tanımdaki “**Tanınmış Uluslararası Yayınevi**” şartlarına haiz (En az beş yıl uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten, yayımladığı kitaplar dünyanın bilinen üniversitelerinin kataloglarında yer alan) bir yayınevinde uluslararası ISBN No alınarak yayımlanması planlanmaktadır. Kitapta yer alan bölümler bir ya da birden fazla yazarlı olabileceği gibi, aynı yazar birden fazla eserle de katkı sunabilir. Orijinal araştırma ve derleme türünde daha önce yayımlanmamış çalışmalardan oluşacak kitapta her yazar kendi çalışmasından sorumludur. Yayınevi ve Editörler yayımlanacak olan kitapta yer alan bölümlerde varılan sonuçlar veya fikirlerin sorumluluğunu taşımamaktadır. Yayınevi ve Editörlerin, bu yayında ileri sürülen bilgi, alet, ürün ya da işlevlerin doğruluğu, bütünlüğü, uygunluğu ve kullanılabilirliği konusunda bir yüklenimi ve iddiası

bulunmamaktadır. Bundan dolayı herhangi bir nedenle sorumlu tutulamazlar. Kitapta yer alacak bölümlerin herhangi bir kısmı, Yayınevinin yazılı izni olmadıkça kaynak gösterilmeden yayımlanamaz, bilgi saklama sistemine alınamaz veya elektronik, mekanik vb. sistemlerle çoğaltılamaz. Yayımlanmak üzere gönderilen yazılar iade edilmez ve yayımlanan yazılar için telif hakkı ödenmez. **Kitap'ta yayın talebinde bulunan her katılımcıdan belli bir miktar yayın ücreti talep edilecektir.** Hazırlanan kitap yazarlara **15 Aralık 2025** tarihinde ulaştırılacaktır. Her yazara ücretsiz olarak 1 (bir) kitap gönderilecektir. Yazarlar, bahsi geçen kitap bölümü başvuru sürecinde, yazım sürecinde önemli tarihlere göre hareket etmelidirler. Gönderilen yazılar İLSAM Yayınları Yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmalıdır.

• TAM METİN YAZIM DETAYLARI

1. Metin dili Türkçe olacaktır.
2. Tam Metinler A4 (210×297 mm) kağıdı ölçüsünde, 1.25 aralık, iki yana yaslanmış, 12 punto Times New Roman olarak yazılmalıdır. Paragraf başı ilk satır girintisi 1,25 cm olmalıdır.
3. Kenar ölçüleri soldan 4 cm, sağdan 2 cm ve de yukarıdan ve aşağıdan 3 cm olarak ayarlanmalıdır.
4. Metin başlığı tek aralık, ortalanmış, 14 punto kalın, tümü büyük harf ve Times New Roman olarak yazılmalıdır.
5. Başlıklar (Giriş ve Sonuç hariç) numaralandırılma şekline göre düzenlenmelidir.
6. Metnin en başında yazar(lar)ın adı ve soyadı ile iletişim bilgilerini içeren bir kapak sayfası olmalıdır.
7. Tam metinler; yukarıda belirtilen özellikler çerçevesinde tablolar, şekiller, özet ve kaynakça dâhil 20 SAYFAYI geçmemelidir.
8. Dipnotlar ve kaynakçanın bilimsel akademik kurallara göre yazılmış olması gerekir.
9. Kaynak gösterimi için dipnot kaynakça sistemi olan "İSNAD ATIF 2" kullanılmalıdır.

(Bkz. <https://www.isnadsistemi.org/guide/isnad2/>)

• ÖNEMLİ BİLGİLER

Çalışmalarla ilgili İNTİHAL taraması sorumlu yazarlar ve Editör tarafından yapılacak olup, İNTİHAL tespit edilen eserler yayımlanmayacaktır. Bu konuda Editör ve Yayınevi sorumlu olmayıp, yaşanacak Hukuki ihtilaflarda tüm sorumluluk ilgili bölüm yazarlarına aittir. Gönderilen bölüm önerilerinde pratikten yola çıkarak yeni fikirler, teknikler ve çözümlemeler üreten metinlere öncelik verilmektedir. **Kitapta bölüm**

yazarlığı yapmak isteyen akademisyen ve araştırmacılar en geç 30 Haziran 2025 tarihine kadar başvurmaları gerekmektedir. Mailimize iletilen başvuru dosyasında önerilen bölümün başlığı ile çalışmanın problemi, amacı, yöntemi ve kapsamını içeren 150-200 kelimelik kısa **bir özetine yer verilmelidir**. Başvurusu kabul edilen adayların **tam metinleri göndermesi için son tarih 15 Eylül 2025'tir**. Bahse konu kitap için bölüm hazırlamayı planlayan **araştırmacı ve akademisyenlerin en az doktora öğrencisi seviyesinde olması gerekmektedir**. Yüksek Lisans Öğrencileri çalışmalarını danışmanları eşliğinde yahut danışmanlarının referansı ile yayınlayabilirler. Sorularınıza en kısa sürede cevap alabilmek için ilsamyayinlari@gmail.com adresine mail gönderebilirsiniz.

İLSAM hakkında ayrıntılı bilgi için www.ilsam.org.tr ve www.ilsamakademi.com adresi ziyaret edilebilir.